דער בלבול

פון א. ד. גלושאקאוו

לעבענס בילד אין פיער אקטען

פערזאנען :

איליא מארקאוויטש 40 יאהר (האלט א פאריקמאכערסקע).

בערטהא באריסאוונא 30 יאהר, זיין פרוי.

סאניטשקא : זייער טאכטער, 10 יאהר

ר' בער סאקאלאוו : (בערטהאס פאטער, 65 יאהר).

יעקב משה : (בערטהאס ברודער 40 יאהר)

ראזע סמעכאוו : (בערטהאס פריינדין).

סיימאן יאקאבלעוויטש) : אן ארביטער ביי איליא מארקאוויטשען 25 יאהר)

אבראשע : (זיין העלפער, 19 יאהר)

פעסיל : (אן אלטע דיענסט ביי בערטהאן אין הויז.

ה' בערקאוויטש,

א דאקטאר,

אן אלטע קראנקע פרוי.

3 אידען.

(עס קומט פאר אין א מאלארוסיש שטעדטעל. דער 3-טער אקט אין יעקאטעריניסלאוו).

(11-טע פארזעצונג)

בערקאוויטש : זייט אימער, מיט מעהרערע געדאנקען, איידער הייסע געפיהלען... פאר א מאן, איז נעגעבען געווארען, א שטארקער געדאנק, — ער זאל קענען זיך באהערשען.. ער זאל קענען קאנטראלירען זיינע צוהייסע געפיהלען... און אלע לעבענס פאסירונגען !.. יא, טאקע ריכטיג, כ'קען אייך מיטפיהלען, — דאס איהר פיהלט צו סימאנען א שטארקע פיינדשאפט !.. געוויס האט ער אייער ליעבע, און לעבען גערויבט... דאך, דארפט איהר זיך באהערשען !... אזא געדאנק — פון מאחר !... זאל אייך גאר אויף די געדאנקען ניט ארויף -.. פיעלייכט וועט זיך טרעפען אן אנדער צופעליגקייט, — און איהר וועט פון אייער שונא פטור ווערען... אזוי איז מיין ראטה, אלס גוטער פריינד :

איליאמארק : גאט ווייסט ! מיך אמת'ען נעדאנק, און ריינעם הערצליכען געפיהל, — אז כ'בין קיין מערדער קיינמאל ניט געוועזען !... איך בין ניט בלוט דורשטיג... איך זוך עס ניט דוקא די נקמה — נאר ס'זאגט מיר מיין הארץ, — אז ס'וועט געשעהען צווישען מיר און מיין שונא ! עפעס אויסערגעוועהנליכעס... (זיפצט, שווער)

בערקאוויטש : הלואי ס'זאל גוט זיין! (מע קלאפט אין טהיר)

קומט אריין דער דאקטאר.

דאקטאר : זדראסטוואיטע ! (טהוט אויס די העט, בינט אויף זיין סאקאוו יאזעל")

בערקאוויטש : (גיט די האנט) אדיע! איליאמארקאוויטש ! געהט אריין צומיר אין אוונד.

איליאמארק : אלעס בעסטע ! כ'דאנק אייך, פאר אייער פריינדליכער מיטפיהלונג ! (בערקאווי. אב)

דאקטאר : כ'האב היינט צו אייך אביסעל פערשפעטיגט, ס'איז היינט מיטוואך, איז ביי מיר אויף 2 שטונדען, — פאר ארימע אומזאנסט .... האבען זיי עס מיך א ביסעל פערהאלטען... זעהר פיעל קראנקע ארימעלייט... און דערצו נאך, — אומזאנסט ! געהט מען.. קראנק, נישט קראנק מענעהט!... ווי פיהלט איהר זיך ?

איליא מארק : ביי נאכט, איז דער הוסט שטילער... נאר אטא דא אין הארצען שטיקט נאך...

דאקטאר : ביי נאכט איז דער הוסט שטילער... גוט.

אן אלטע קראנקע פרוי קומט אריין (אנגעטהאן, און ארומגעבונדען די קאפ, די האלדז, פאלט אריין מיט קולות און קרעכצען.)

פרוי : אי ! אי ! א !... א חורבן, איז מיר !... איך וועל באלד חלשן... כ'פאל פון די פיס... גיט מיר אביסעל וואסער אטכאיען מיין נשמה... (דאקטאר גיט איהר א שטוהל)

איליא מארק : וואס איז אייך אלטיטשקע ? ווא־אס ? (זוכט א גלאז. אב.)

דאקטאר : וואס איז אייך ? (זי שווייגט) זי איז א פנים טויבליך ? — וואס איז אייך אלטיטשקע ? !...

פרוי : איך בין צו אייך ליעבער דאקטאר געגאנגען, אז געהן זאל אייער שווייצאר אויף קוליעס !... ראביינע שאליילאם! איך בין קוים א קראנקע אלעבעדיגע נאך צו אייך דערקראכען, אז קריכען זאל אייער שווייצאר אויף אלע פיער !.. הארציגער טאטע זיסער !... אויף קאראטשקעס ! ער מאכט צו מיר : — געהט אלטיטשקע ! היינט איז שוין די פריאמקע פערמאכט! אז עפענען זאל זיך איהם צעהן טויזענד פעלעך פייער אין קאפ ! הארציגער ליבער טאטעניו ! איהר וועט קומען — זאגט ער — איבעראכטאג מיטוואך, וועט זיין וויעדער אומזיסט, איצט איז דער דאקטאר ביטא ! אך זאל ניט זיין ביי איהם קיין פלייש אויף די ביינער !... און האר אויפ'ן קאפ ! ...

איליא מארק : קומט צוריק, מיט איהר וואסער) גאט אייך א ביסעל וואסער (זי טרינקט אויס ביז'ן דעק,)

דאקטאר : (צו איליאן) ביי איהר איז שוין פון דער תוכחה, טרוקען געווארען אין מויל...

פרוי : אך.. איהר האט מיך ממש מחיה געווען ! לאנג לעבען זאל אייער קאפ ! גאט זאל אייך אבגעבען צעהן מאל אזוי פיעל !.. (גיט אפ די גלאז) יע, האט מיך אייער שווייצאר, ליעבער דאקטאר, ארויסגעשטופט, אז שטופען און טארקען זאל איהם די גיט דא געדאכטע ! ניט פאר אייך געדאכט ! ניט פאר קיין שום אידישע שטוב געדאכט ! אויף וועלדער זאל דאס געהן ! אין פוסטע הייזער זאל דאס זיין ! פון גאס מיט ווינט ! פון שטוב מיט רויך !.. טפוי טפוי ! טפוי (שפייט אן אויפ'ן דאקטאר, אויף איליאן)

דאקטאר : נאך וואס זשע זייט איהר אהער געקומען ! :

פרוי : איך בין א וועק פונאייער פריאמקע, זעה איך אז איהר זייט אריין אין דער שטוב ; קלעהר איך מיר, — וואס, אין א פרעמדע שטוב, זייט איהר סיידען ניט דערזעלבער דאקטאר ?.. איך קען ניט ווארטען ביז איבעראכטאג מיטוואך.. אזוי ווי אייער שווייצאר האט געזאגט. זאל ער זאכען, און קריינקען ! וואלט ער אייך נט ווים האבען יעדען טאג, לעבען זיך... (קרעבצעט שטארק...)

דאקטאר : (צו איליאן.) איליא מארקאוויטש ! איהר וועט ערלויבען אין אייער צימער בעזוכען די אלטע פרוי ? מ'עוועט זיך שוין פון איהר נישט אבינדען...

איליא מארק : הער דאקטאר ! ס'דארף גאר קיין פראגע נישט זיין ; פיעלייכט בין איך איבעריג דא אין צימער ?.. פערלאז איך דעם פלאץ.

דאקטאר : ניין, ניין, זי ציינט אויס נישט פון די געפעהליכע קראנקע.. אייער נעגענווארט וועט גארנישט שטערען..

דאקטאר : (צו דער פרוי) וואס פעהלט אייך ?

פרוי : יע, ליעבער דאקטאר ! איך בין טאקע געפלויגען, ווי א פערסם'טע, כ'זאל אייך ניט אנווערען... און...

דאקטאר : וואס פעהלט אייך ? ! !

פרוי : מיר פעהלט געזונד אין לייב און לעבען ! קיין איין ביינדעל האב איך ניט א גאנצע.. אלע צובראכענע... אין קאפ זשמט מיר, טרייסלט אזוי ווי דארט הגלט געוועזען קוזנע אט ווי מיט האמערען, — טיק טאק ! טיק !.. און דאס הארץ מיינס ? אט טהוט נאר א טאפ ! הערט ווי זי טיאכקעט.. טיאך, טיאך, טיאך, טיאך !... און דערצו נאך, איז די הענד מיט די פיס, חלשן אפ... (פערווארפט די הענד הינטער'ן שטול. און נאט נאך ליעבער דאקטאר איך בין ניט געזונד !.. דאס זעהט איהר דאך, פער שפארט אייך צו זאגען... אי, אי, אי....

דאקטאר : האלט דעם פולס.) זייט רוהיג).

איליא מארק : א רחמנות נעבעך.. אן אלטע קראנקע פרוי... קענטיג אז זי איז געוועזען יונגערהייד אן אשת חיל !... א געשעפטס אידענע. זי ליעבט פיעל רעדען און שעלטען זיך..

דאקטאר : זי קען בעסער שעלטען ווי רעדען...

פרוי : ליעבער דאקטאר'ל, איהר וועט מיר די הענד שפעטער היילען.. פרי הער זייט אזוי גוט, און טהוט א פארקע אט אהער אין אויער אריין, ס'זאל מיר אויפהערען דארט זשומען.. זזשש...

(זי מאכט עס עטליבע מאל.. רייסט ארויס די האנד פון דאקטאר און פארקעט אין אויער.)

דאקטאר : באלד, באלד ! אלטיטשקע ! וועל איך וויסען וואס עס טהוט זיך מיט אייער אויער אויך...

פרוי : אך און וועה איז מיר.. איהר מיינט, — אז איך בין טאקע אזוי אלט, — וואס איך זעה אויס ווי א צובראכענער שארבען ?... איהר וועט נאך ביי היינטיגע מיידלאך, ניט געפינען אזוינע גוטע אויגען און ציינער, ווי ביי מיר קיין עין הרע ניט איהר זעהט ? (ציינט איהם) איך בין נאך יונג... נאר מישטיינס געזאגט ; אזוי פיעל צרות איבערגעשטאנען !... ניט פאר אייך געדאכט דעם פיערטען מאן אז איך האב בעגראבען... איך האב דורך זיי מיין גאנצען געזונד אנגעוואהרען... זיך דעם קאפ פארקלאגט... און...

דאקטאר : (לייגט צו א טרייבעל צום הארצען.) איצט, שווייגט א ביסעל !

פרוי : (נאך א ביסעל שווייגענדיג) איהר מיינט, אז איך זאג א ליגען — אז כ'האב פיער מאנען בעגראבען ? משה ישראל דער ערשטער מאן, האט אין איינע דריי יאהר צייט געהאפט די פאלעקציע ניט פאר אייך געראכט ! טפוי, טפוי, ! און חיים הערש דער צווייטער... איז אויס געגאנגען פון מערידען... און....

דאקטאר : (אונגעדולדיג) אום גאטעס ווילען ! ! רעדט ניט !

פרוי : איך דערצעל דאך אייך אז דער שווייצאר האט מיך געטריבען... אי, אי, אי !

איליא מארקאוויטש : אלטיטשקע, אטהעמט פאמעלינקע! און רעדט גאר נישט ! וועט מען קענען וויסען וואס פאר א קריינק איהר האט..

פרוי : נו, נו ! איך שווייג שוין... אך, גאטעניו... (קרעצעט)

דאקטאר : איך וועל אייך צושריבען אזוינע פילאלען ! אלע 2 שעה וועט איהר דארפען נעהמען איינע, און פערטרינקען מיט מילך ! איהר הערט ?

פרוי : ליעבער דאקטאר'ל, איך הער. זייט אזוי גוט און זאגט שוין מיר פאר איינס ; — איז ציגענע מילך אויך נשקשה פאר מיר ? (דאקטאר און איליא לאכען) כ'האב קיין עין הרע א גוטע ציגעלע ! זי גיט מיר אין דער פריה א גלאז מיט דריי פערטל מילך !... און פארנאכט גיט זי גאנצע צוויי !..

דאקטאר : י,ע איהר מעגט טרינקען! איהר מעגט. (ער זעצט זיך שרייבען א רעצעפט. איליא גיט איהם אלעס צום שרייבען.)

פרוי : יע ליעבער דאקטאר ! נעהמט מאכט מיר א וויטיראניע !... רייבט מיר אויס מיינע ביינער... פון עסיג, מיט האר־טשיצע, און בוימעל...

דאקטאר : (אין כעס) זייט מוחל, אלטעשקע ! דולט מיר ניט מיין קאפ ! אז איהר ווייסט אליין רפועות ווי צו מאכען, — ווארום געהט איהר צו א דאקטאר ?!..

פרוי : אין איהר הער דאקטאר ! אז איהר יוערט חס וחליליה ניט געזונד, — געהט איהר ניט צו א נאנדער דאקטאר .. אט לעבען אונז זיצט אן אויגען דאקטאר, אליעמען היילט ער די אויגען, און אליין געהט ער ארום מיט שפאקולען... אנדערש זעהט ער ניט די ליכטיגע שיין!...

דאקטאר : (גיט איהר דעם רעצעפט) נאט אייך, און געהט צו הער הילמאנען אין אפטייק, וועט ער אייך געבען די רפואה ! (זי נעהמט שפארטעס אין פאטשיילע. געהט צו ביז טהיר, קעהרט זיך צוריק.)

פרוי : ליבער דאקטאר'ל ! און צום קאפ וואס ? און אין אויער זשומעט מיר, שזי... זשי.. שזי...

דאקטאר : (צו איליאן) עס פלאצט שוין די געדולד, מיט איהר צו רעדען !... (צו איהר) אום גאטעס ווילען ! ! ער זאגט אייך, אז איהר וועט נעהמען די פילילען, איבער 2 שעה איינעם וועט אייך די קאפ נישט וועהטאהן !...

פרוי ; נו, נו, מסתמא, ווייסט איהר בעסער פון אנ'אלטער אידענע !... (האלט דעם רעצעפט) גאט זאל אייך אפגעבען 20 מאל אזויפיעל !... זייט אייך געזונט, און קרעפטיג ! און לעבט ביז משיח וועט קומען !...

שטעקט דעם פאפירעל ביי זיך, פערלירט עס נעבען טהיר. אב)

(פארטזעצונג פאלגט.)

פון דער, נאהענטער פערגאנגענהייט

——) : : (——

(א חסידישע משעה,לע)

פון יהודה שטיינבערג.

דער אלטער יעקב לוי און דער אברך אברהם חיים פון חאלפוינע — זיינען ביידע געווען ר' אוריו סטרעליסקער'ס חסידים ביידע האבען קיין אנדער אינהאלט אין לעבען נישט געהאט, אויסער „תפלה במסירת נפש'.

די סטרעליסקער חסידים פלעגען זיך שטענדיג שטארק מצער זיין, וואס דיא אנשי כנסת הגדולה האבען מעהר, ווי דריי תפילות א טאג נישט מתקן געווען : יעדענפאלס וואלט דאך גוט זיין, ווען א יד זאל א גאנצען טאג מתפלל זיין !

פונ,ם גאנצען ביסעל חסידים, וואס ביי ר' אוריו'ן איז איבערגעבליבען, האט דאס, רוב אין חאפוינע געוואהנט. די זקנים פון שטאדט דערצעהלען, אז ווען די סטרעליסקער חסידים פלעגען מתפלל זיין שחרית, פלעגט מען הערען די קולות זייערע איבער דער גאנצער שטאדט און אז די פויערען, וואס פלעגען קומען אין שטאדט אויף די יריד'ען — פלעגען דורכגעהן פערביי דאס שטיבעל און דערהערען זייערע קולות, פלעגען זיי פערציטערט ווערען און אטנלויפען, קוים וואס די נשמה האט זיך אין זיי איינגעהאלטען.

און בעריל דער רופא, וואס איז געווען א גרויסער „אפיקורס', און האט געהאט א „פאלאץ'' נישט ווייט פון שטיבעל — ווען ער פלעגט דערהערען זייער דאווגען, פלעגט איהם א גאנצע טאג די ברוסט וועה טהאן און ענדליך האט ער געמוזט צוליעב דעם עוקר דירה זיין און פערקויפען דעם פאלאץ זיינעם „בחצי־חנם',.

און ווידער דערצעהלט מען, אז איין מאל איז א "טרונ,תם', פערביי דעם שטיבעל געגאנגען און האט געהערט, ווי די סטרעליסקער חסידים זאגען „שמע ישראל', און זיינען „מאריך באחד'' מיט א קול פון שאגת ארי', און האט געזעהען, ווי איינינע פון זיי ווארפען זיך דורך דעם פענסטער — האט זי זיך דערשראקען און איז אהיים געגאנגען און איז פערשלאפט געווארען. דאן איז דער מאן איהרער שטארק אויסגעבראכט געווארען און האט זיך געלאזט געהן מיט זיינע קנעכט — דאס שטיבעל צענעהמען און די חסידים אין קייטען בינדען. נאר, ווי דער אלטער ר' יעקב לוי האט נאר זיינע לאנגע ברעמען אויף דעם פריץ אויפגעהויבען, איז ער באלד דערציטערט געווארען און אנטלאפען, און אויף מארגען האט ער איהם א זאק קארטאפעל געשיקט.

און היות דער אלטער ר' יעקב לוי און דער אברך אברהם חיים זיינען געווען ר' אוריו,ס חסידים, פערשטעהט זיך שוין במילא, אז זיי זיינען ר' מאיר'ל פרעמישליאנערס, וועלכער איז געווען ר' אורי'ס בר פלוגתיה — מתנגדים געווען, און האבען געהאלטען פאר אנ,איסור גדול אין זיין צורה צו קוקען און פאר א גרויסע מצוה צו דער'הרג'ענען איהם.

און ר, מאיר'ל צייטענווייז געווען א גרויסער קפדן : „מאיר וועט אייך ניט מוחל זיין, — פלעגט ער אמאל זאגען, מאיר וועט אייך מענש זיין ! מאיר וועט אויף אייך וועלף אנשיקען ! מאיר האט דונערען אויפ'ן הימעל''

און א סך פון די סטרעליסקער חסידים האבען טאקע ווירקליך א שרעקליכען עונש בעקומען: אפרים־חיים'ען בעל־מוח האבען די וועלף אין וואלד אויפגעפרעסען ! ביי מאיר־שלמה „שתקן'' זיינען צוויי זיהן געשטארבען אין דעם אייגענעם טאג, וואס ער האט מחרף ומגדף געווען ר' מאיר'ן — אין די אויגען.

יחזקאל „קפדון'' איז דורך א דונער דער'הרג'עט געווארען, אין דעם אייגענעם טאג, וואס ער האט אנגעשריבען אויף די טהירען פון בית־המדרש : „מאיר עם הארץ'' ; ר' יצחק בער דער עובד, איז נשתתק געווארען און איז געבליעבען שטום עד יום מותו.

און ר' אורי'ס חסידים ווייסען עס גאנץ גוט, נאר איז וואס ? מורא האבען פאר איהם ? ! נישט ארויסזאגען דאס, וואס א סטרעליסקער חסיד בעדארף און איז מחויב צו זאגען ? און וואו איז מסירת נפש ?

און דער אלטער יעקב לוי און אברהם חיים דער אברך זיצען ביידע אין שטיבעל אפילו ווען אימיצער זאל ניט געווען ווי סען, אז ר' מאיר'ל איז היינט אין שטאדט געקומען ; אפילו, ווען ער וואלט נישט זעהן דעם רעש, וואס די פיעלע חסידים זיינע האבען געמאכט — פאהרענדיג איהם אנטקעגען, אריינברענגען איהם אין דעם שטאדט אריין — אפילו דאן, וואלט ער דערקאנט אויף די פנים'ער פון דיא חסידים, וואס זיצען אין שטיבעל : זיי רעדען ווענינ, קרעכצען אלע ווײלע ; דאס דאוונען איז אויך היינט עפעס כאפענדיג ביי זיי, ממ'ש, ווי אבלים זעהען זיי אויס.

און פון דארט... פון בית־המדרש, וואס אנטקעגען, הערען זיך פערשיעדענע קולות: לאזט מיר מקבל שלום זיין !'' מאכט א וועג !'' „אט איז ער !,'

יעקב לוי דרעהט זיך אהין און אהער, זעצט זיך אין שטעלט זיך אויף, שטעלט זיך אויף און זעצט זיך וויעדער ; ער שפארט זיך אין טיש אן, געהמט א ספר אין האנד און איז מעיין אין איהם מיט פזור הנפש ; און נישט אויפהויבענדיג די אויגען צום חבר פרעגט ער גליייך, ווי ער וואלט צו זיך אליין רעדען :

— האסט איהם געזעהן

— איך האב איהם געזעהן — ענטפערט יענער און קוקט צו דער ערד : — און תוך כדי ראיה האב איך דעם פסוק „שקץ תשקצנו'' געזאגט. עס דאכט מיר, אז איינער פון זיינע „עובדים,' האט אין מיר א שטיין געווארפען.

ער האט ארויפגעלעגט די האנד אויף דעם האלז, ער האט פארייכטיג אין מיט אביסעל גאוה אנגעריהרט די וואונד, וואס ער האט בעקומען פונ'ם שטיין.

— איך האב איהם אויך געזעהן — ענטפערט יענער.

— און האסט גאר נישט געזאגט ?

— ניין ! — איך האב מורא פאר דעם עם־הארץ עונש.

אברהם חיים ווערט מלא כעס און נעהמט דורך דעם אלטען מיט זיינע צוויי אויגען. קענטיג, אז ער וואלט איהם וועלען בהבל פיו :

— פאר א עונש האסטו מורא געהאט ? וועלף ? ! דונערען ? ! שטום ווערען ? און מסירות נפש, וואו איז ערגעץ ?

און דער אלטער לאכט מיט א יאוש־דיגען געלעכטער :

— שוטה ! קליינע נשמה ! קליינער מוח — צו דען פאר מיין לעבען האב איך מורא ? ! איך האב מורא פאר חלול־השם, איך זאל זיי נישט רייען פאר קיין ביישפיעל, איך וויל נישט, אז אט דער עם־הארץ זאל דורך מיר דערהויבען ווערען ביי זיינע מקורבים.

אברהם־חיים איז פערשעהמט געווארען און האט גארנישט געענטפערט. ער האט שוין אויך די וואונד זיינע מיט וואזה נישט געטאפט ; איין זאך האט ער נאר אין אלע זיינע איברים געפיהלט, ווי קליין און ניישטיג ער איז אין פערגליייך מיט אט דעם אלטען — און אפטע קרעכצען האבען פון זיין הארץ ארויסגעבראכען.

אבערגלויבען פון די פיער יסודות

אונזערע אור-עלטערן האבען געגלויבט, אז פייער, וואסער, לופט און ערד זיינען די פיער יסודות פון דער נאטור, די פיער עלעמענטען פון וועלכע די גאנצע נאטור איז צוזאמענגעשטעלט. און ארום יעדען פון די יסודות האבען געשוועבט אין זייער פאנטאזיע רעליגיעזע פארשטעלונגען, גלויבען און אבערגלויבען. די אלטע פעלקער — דערצעהלט דר. רובין — פלעגען נביאות זאגען פון'ם פייער, אויף וועלכען זיי פלעגען פארברענגען זייערע קרבנות. די גריכען און די רוימער האבען גערופען דיזען אבערגלויבען פיראמאנטיע, פון דעם פייער וואס האט געברענט אויף דעם מזבח פלעגען זיי לעזען וואס עס וועט פארקומען אין שפעטערע צייטען. צו דערצו האט זיך שוין בעהעפט אויף אן אנדער אבערגלויבען, וועלכען מען האט גערופען קאפנאמאנטיע, דאס הייסט צו טרעפען די צוקונפט פון דעם רויך וואס קומט ארויס פון דער פארברענטע זאך. האט דער פלאם פון דעם קרבן געברענט אהן א רויך, העלל, איז דאס געווען א גוטער סימן, אויב מיט א רויך איז שוין געווען ניט קיין קוטער סימן. אבער עס האט זיך געווענדעט וואוהין דער רויך האט געצויגען, אויב דער ווינד האט אין גאנצען פערלאשען דעם פלאם און דער קרבן רויכערט זיך בלויז אדער אויב דער רויך געהט ניט ארויף גלייך צום הימעל זאנדערן ציהט זיך צו א זייט, איז דאס געווען זעהר א שלעכטער סימן.

פון דער לופט האט מען נביאות געזאגט אויף דרייערליי אופנים : נביאות פון לופט סתם, נביאות פון וואלקען און נביאות פון שטורעם. די גריכען און רוימער האבען די לופט־נביאות גערופען עראמאנטיע. עס זיינען געווען פערשיעדענע בעדייטונגען אויסגעטייטשט פון דעם אין וועלכען ריכטונג די לופט געהט, ד. ה. וואוהין דער ווינד בלאזט.

די וואלקענס האבען געגעבען בעזונדערס נאהרונג פאר דער מענשליכער פאנטאזיע. די וואלקענס נעהמען אן פערשיעדענע פארמען, פערשיעדענע געשטאלטען, שפיגלען אב פערשיעדענע פארבען. רונקעלע, כמארנע וואלקענס זיינען געווען זעהר א שלעכטער סימן : העלע וואלקענס, רויזען פארביגע זיינען געווען א צייכען פון גליק. עס זיינען געווען זאגאר ספעציעלע וואלקען־נביאים ד. ה. אזעלכע מענשען וואס האבען געוואוסט ווי צו לעזען אין די וואלקענס דעם גורל פון פעלקער און מענשען.

תורות משה האט פערבאטען אזעלכע נביאות מען האט זיי גערופען "מעוננים'' פון דעם העברעאישען ווארט „ענן'' — וואלקען, מעוננים הייסט די וואלקען פראפעטען.

די נביאות פון'ם ווינד איז געווען זעהר שטארק ביי די כאלדעער. צו די ווינד־נביאים האבען בעלאנגט יענע, וועלכע האבען געקענט זעהען די סמנים פון דער צוקונפט אין דעם דונער און דער שטורעם. א שטורם וואס קומט פון דעם מזל סאטורן איז א בייזער שטורעם : דער דונער, וועלכער קומט פון די וואלקענס הערען זיך אין איהם די שטימען פון מלאכים, און דער בליץ איז געווען דער פייערדיגער סליאר פון די מלאכים. דער הויפט אונטערשיעד איז געווען צווישען די דונערן, וועלכע געהן ארויס פון דער ערד צום הימעל אדער דער דונער, וועלכער ווערט געשיקט פון הימעל צו דער ערד.

אין תוך ווערט אויף דער דונער בעטראכט אלס די שטימע פון גאט. ביי אידען האט די בעדייטונג פון דונער און שטורעם געשפיעלט א גרויסע ראלע אלס די פארזארגונג וואס עס וועט פאסירען מיט מענשען. אויב עס דונערט אין חודש ניסן איז א סימן אז עס וועלען קומען חלאת'ן אויף די מענשען, חורבן און קלאג דונער אין חדש איר איז א סימן אז עס וועט זיין הונגער און קריגעריי. די טאטערן גלויבען נאך עד היום, אז ווען עס שטורעמט און דונערט אין מאי איז א סימן אויף גרויסע מלחמות. און אזוי האט דער דונער אין יעדער צייט פון יאהר עפעס אנגעזאגט, גוטעס אדער שלעכטעס, הונגער אדער מלחמה, חורבן אדער פערטיליגונג פון די שונאים.

אויך מיט דעם וואסער, מיט רעגען און מיט שטראמען האבען זיך פערבונדען פערשיעדענע אבערגלויבישע פארשטעלונגען. דאס נביאות זאגען פון'ם וואסער האט זיך גערופען ביי די רוימער און גריכען הידראמאנטיע, מען פלעגט, צ. צ. ש. אריינווארפען עפעס אין וואסער און דערפון טרעפען אויף גוטעס אדער אויף שלעכטעס. שווימט די זאך פון אויבען איז דאס א גוטער סימן, זינקט דאס צום גרונד איז דאס אן אנדער סימן. זינקט דאס גלייך און לאזט ניט איבער קיין צייכען האט דאס בעדייטעט אז די פערזאן דארף האנדלען אזוי און אזוי : מאכט דאס בוקבעלעך קרייזען אויפ'ן וואסער, לאזט נאך זיך א סליאד, הייסט שוין אז מען דארף זיך אויף אן אנדער אופן בענעהמען אין א בעשטימטען פאל, דערצו האט יעדע פיגור, וועלכע עס האט זיך דערביי געוויזען אויף דער אבער פלעכע פון וואסער, געהאט אן אנדער פערטייטשונג צו גוטען אדער צו שלעכטען.

היינט וויפיעל אבערגלויבען איז געוועזען ווענען דאס אבשפיגלען זיך פון דעם מענשליכען געשטאלט אין וואסער, און גליק און גליק, פרייד און לייד האט מען דערפון אויסגעטייטשט, אפילו גרויסע קריעגס - פיהרער, מלחמה העלדען פלעגען אמאל פון דיזע צייכענס פייל אבשפיגלען אין וואסער וועלען טרעפען צו וועט זיי געהן גוט אדער שלעכט אין שלאכט, אויב מען זאל אנהויבען די מלחמה אדער ניט און טרעפען אויך דערפון ווי אנצוהויבען די מלחמה מיט'ן פיינד. מזל און שלימזל איז אבגעהאנגען פון די סימנים וועלכע מען האט אויסגעלעזען אין'ם וואסער.

צו דעם אבערגלויבען פון וואסער, אין וועלכען דער מענש האט געזעהען זיין געשטאלט, קען מען אויך צורעכענען דעם אבערגלויבען ווענען שפיגעל אדער ווענען אלעס וואס שפיגעלט אב דאס מענשליכע געשטאלט. צו פערשיעדענע צייטען האבען מענשען געמיינט, אז דאס אבגעשפיגעלטע געשטאלט איז דער גייסט פון דעם מענשען, אזוי ווי זיי האבען געמיינט ווענען זיין שאטענבילד.

ביי די רומער זיינען געווען שפיגעל־אראקלען, אדער נביאות־זאגעריי פון שפיגלען. עס זיינען זאגאר געווען אזעלכע שפיגלען, וועלכע מען פלעגט פערפארטיגען לויט געוויסע אסטראלאגישע פלענער און פון דיזע שפיגלען פלעגען אסטראלאגען (שטערען־זעהער) קענען פאראויסזאגען דעם שיקזאל פון מענשען.

מיט דעם שפיגעל זיינען פערבונדען פערשיעדענע אבערגלויבערייען. ביז צו אונזער צייט אפילו זיינען נאך איבערגעגאנגען בירושה פערשיעדענע אבערגלויבישע פחדים פאר'ן שפיגעל. מען קען נאך געפינען איצט אלטפרענקישע מענשען, וועלכע האבען מורא ביינאכט צו קוקען אין שפיגעל. דר. רובין ווייזט אן, אז א געוויסער ארבישער געלעהרטער האט בעהויפטעט, אז עס איז א גרויסער סכנה צו קוקען ביינאכט אין שפיגעל, ווייל דער מייל ווערט דערפון פערקרימט. אין דער ליטא גלויבט מען נאך עד היום, אז ווען מען זאל אין דער צייט פון "שבעה'' נאך א טויטען אייגקוקען זיך אין שפיגעל אין הויז וואו דער געשטארבענער איז געווען, וועט מען איהם דארט דערזעהען אבוואהל ער איז שוין לאנג מקבר געווארען.

און אויך מיט דעם עלעמענט ערד האבען זיך פערבונדען געגוג אבערגלויבישע פארשטעלונגען. ערד - ציטערנישען איז געווען א שרעקליכער סימן, דאס איז אנגעזאגט געווארען פון דער נאטור מלחמה, מגפות, הונגער און יסורים. אפילו אין די מיטעלע יאהרהונדערטע האבען שרייבער פון געשיכטע פון מענשען געוויזען, אז יעדער ערד - ציטערניש איז געווען אן אנזאג אויף אונגליקען וואס וועלען קומען פאר פעלקער און אז יעדען מאהל איז די בשורה מקוים געווארען, די אונגליקען זיינען דערנאך געקומען.

ביי די אראבער איז געווען ענטוויקעלט די נביאות פון די צייכענס אויף דער ערד. פון די ליניען און שיכות מיט די פלאנעטען מיט די מרכבים ומזלות, פלעגט מען אויסלעזען דעם שיקזאל, אויב עס וועט בריינגען לעבען אין גליק, טויט און אונגליק, רייכקייט אדער פערדארבונג. גאנצע השבונות און טאבעלען זיינען אויסגעארבייט געווארען פון דיזע ליניעס און סמנים. מען פלעגט מאכען א חשבון פון די ליניעס און סמנים מען פלעגט מאכען א חשבון פון די צאהלען פון סמנים און די צאהלען וואס עס בעטרעפט די בוכשטאבען פון דעם איינצעלנעם מענשענס אדער פון דעם פאלקס נאמען און דערפון קענען אויסרעכענען וואס עס וועט זיין מיט דעם בעשטימטען מענשען אדער מיט דעם בעשטימטען פאלק, צו גוטען אדער צו שלעכטען.

ביי די בני ציון איז געפעסט א בעשלום צו בעטען אלע ציוניסטען צו טרינקען

אוילבוים'ס טהעע

ווייל די אוילבוים טהעע קאמפאני גיט 10 פראצענט פון די ביזנעס פאר דעם אידישען נאציאנאל פאנד און דארום בעטען מיר אלע ציוניסטען און אויך אלע אידען אין גאנץ קאנאדע צו קויפען נאר

אוילבוים טהעע

אלע אידען ווייסען אז דאס געלד פון נאציאנאל פאנד ווערט נישט פער־ברויכט פיר קיין אנדער זאך ווי נאר צו קויפען לאנד אין ארץ ישראל. און אויב איהר קענט אליין נישט צוהעלפען מיט אייער געלד, דאן העלפט וועניגסטענס צו, אז דאס געלד זאל אריין קומען פון דעם וואס ער וויל עס געבען. און די איינציגע זאך וואס איהר דארפט טהון איז צו זעהען, אז אין אייער הויז זאל געטרונקען ווערען נאר אוילבוים'ס טהעע.

ווייל ערשטענס איז אוילבוים'ס טהעע די בעסטע אין גאנץ אמעריקא, און צווייטענס וועט איהר דאמיט העלפען אויפבויען ארץ ישראל פאר די אידען.

קויפט אידען אוילבוים'ס טהעע. איהר זאלט זעהען, אז אייער גראסערי זאל עס פאר אייך בעדזארגען. און זעהט אז אויף יעדען פעקעל זאל זיין א סטעמפ פון דעם נאציאנאל פאנד. אויב אייער גראסערי האט עס נאך נישט, לאזט אונז וויסען, וועלען מיר עס שוין פערזארגען.

M. OELBAUM

15 Grange Ave. Toronto Ont.

Phone College 3919

קיין בעסערען געשמאקען טרינק און סיי וועלכע צייט פון טאג אדער נאכט איז ניט אזוי גוט ווי א גוט גלאז ריינע מילך סיי פיר זיך זעלבסט אדער אייערע קינדער

סיטי דיירי מילך

וועלבע איז אנערקענט אלס די בעסטע פאסטיוראזירטע מילך שטעהט העכער פון אלע אנדערע און אלס אזעלבע ווערט עס געברויכט פון טויזענדע פאמיליעס טעגליך סיי אלס א געטראנק און סיי פיר זייער ברעקפעסט, דינער און אוונד טיש

א גרויסע צאהל אידישע פאמיליען געברויכען אונזער מילך און קרים ווייל זי איז גוט, ריין און געשמאק און ווערט פערקויפט און דעליווערט טעגליך צו אייער הויז

23 פיינט טיקעטס $1.

טעלעפאנירט קאל. 2040

City Dairy